

Gents Milieu Front

Frontaal

herfst 2021

**Drongen,
Wilde Westen**

**Arsenaalsite,
van ons!**

**Welkom
otters**

06
Arsenaalsite

10
Vracherverkeer Drongen

Gent en omstreken

06

beleid

De toekomst van de Arsenaalsite

09

ontmoet

Paul Buschmann, bibliothecaris in het plantenhotel

10

topic

Vracherverkeer in Drongen

12

expert

Tycho Van Hauwaert over de toekomst van stedelijke industrie

16
Otters in Gent?

26
Netels: lekker en nuttig

Milieu inzichten

16

hot topic

Let's talk about otters!

19

roots

Anna uit IJsland

20

transitie

Gent zonder gas

25

column

Het is begonnen

26

voortaan

Duurzame tips

Nieuwe voorzitter GMF

28

Vrijwilliger Annelies

34

Front

van goodwill

28

front

Pieter Nuytinck,
voorzitter GMF

32

in actie

GMF-boekenclub:
'Groene Leugens'

33

in actie

8 jaar Groene Loper

34

vrijwilliger

Annelies Broeckx

35 Jules

36 kalender

38 volg ons

39 over ons

Een zomer van extremen

We beleven een zomer van extremen. Na verschillende jaren van droogte, is deze zomer uitzonderlijk nat. Niet alleen in België was het de natste juli in 40 jaar, ook in Nederland en Duitsland heeft het stevig geregend. De zware overstromingen in juli hadden jammer genoeg een hoge menselijke tol. Tegelijk onderging Zuidoost-Europa een zware hittegolf. Ook elders in de wereld, onder meer in Canada, India en China, was het weer extreem.

Volgens het laatste IPCC-rapport zal extreem weer steeds vaker voorkomen. De wetenschappers slaan code rood voor de mensheid. De gemiddelde temperatuur is al met 1,1° gestegen. Drastische actie is nodig om de emissies van broeikasgassen te reduceren.

Het extreme weer van de laatste maanden toont dat we ons sowieso moeten aanpassen aan het veranderende klimaat. Watersnood en droogte zijn gelukkig twee kanten van dezelfde medaille met gelijkaardige oplossingen. Een goed voorbeeld zijn de onthardingsprojecten om lokaal water te laten infiltreren en trager af te voeren. Tegelijk zullen we ook meer ruimte aan de rivier moeten geven, op grotere schaal. Hierbij zullen we moeten zoeken naar een nieuwe balans: soms is de ruimte van ons, soms van het water. En dat zoeken naar een nieuwe balans is één van de sleutels in veel klimaatoplossingen. Tegelijk is het hoopgevend dat er oplossingen bestaan. Nu is het zaak ze uit te voeren. Hoog tijd voor een daadkrachtig klimaatbeleid. The time is now.

Elina Bennetsen

uittredend voorzitter

GMF

29/7

29 juli, dat is de datum waarop we in 2021 Earth Overshoot Day 'vieren'. Dat is de dag waarop alle natuurlijke grondstoffen die de aarde in 1 jaar kan produceren zijn uitgeput. Vanaf 30/7 zitten we dus aan de middelen van de volgende generaties. Elk jaar valt Earth Overshoot Day vroeger: in 2010 was dit 7 augustus, in 2000 23 september, in 1990 11 oktober en in 1980 4 november. Een zeer kwalijke evolutie dus, die we dringend moeten zien te keren.

Plafondsloop

Gezocht:
Vandalen om het kot af te breken

In oktober starten de verbouwingswerken in het GMF-kantoor. We gaan de ex-parketwinkel omvormen tot een toffe hub met bureaus en polyvalente ruimte en zullen investeren in regenwateropvang en isolatie. Een deel van het werk willen we zelf verzorgen. Met een ploeg van 5 tot 7 mensen willen we op één week in november het hele plafond afbreken.

Ben jij een handige Harry/Henriette met breeklust? Laat het ons weten op [info@gentsmilieufrent.be!](mailto:info@gentsmilieufrent.be)

Icoonfietsroutes

Ontsnap op de fiets, dicht bij huis

Zag jij deze bordjes al hangen in Gent? De gloednieuwe 'icoonfietsroutes' zijn een initiatief van Toerisme Vlaanderen en de provincies. Op vlaanderenmetdefiets.be vind je 9 routes, in totaal goed voor 2500 kilometer fietsplezier.

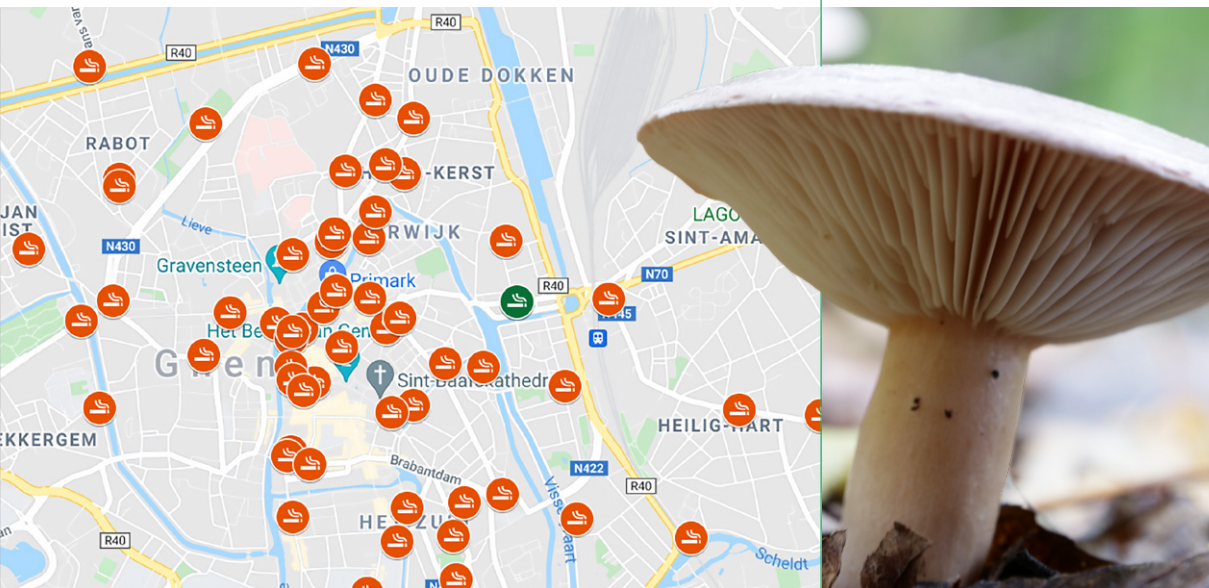
Door Gent passeert (uiteraard!) de Kunststedenroute: die leidt je van Brussel over Antwerpen tot in Oostende langs een netwerk van kastelen, abdijen en heel veel kunst. En dan is er de Vlaanderenroute, een 'best of'-monstertraject van maar liefst 952 km. Die brengt je naar uithoeken als Heuvelland, Tongeren, en het Zilvermeer in Mol.

De iconroutes zijn in 2 richtingen bewegwijzerd, op de website zijn ook gpx-data beschikbaar. Wie zelf een à-la-cartereis wil uittekenen kan de routes combineren met het bestaande, uitstekende netwerk van fietsknooppunten. Smeer je ketting al maar in, en veel rugwind toegewenst!

Plan gauw je fietsontsnapping-dicht-bij-huis op [vlaanderenmetdefiets.be!](http://vlaanderenmetdefiets.be)

'We zijn vergeten hoe we moeten samenleven met water'

Onze waterhuishouding moet dringend anders. Dat zeggen experts Patrick Willems, Marijke Huysmans, Patrick Meire en Gert Verstraeten naar aanleiding van de waterbom die ons land in juli trof. We moeten o.a. dijken afbreken en rivieren terug laten overstromen. — De Tijd, 23 juli 2021

Op peukenjacht

GMF maakt komaf met #1 zwerfvuil

Oh zwerfvuil, vrees ende bibber, want GMF komt eraan! Als de (vies)peuken dachten dat we hen dit jaar zouden gerust laten, dan hebben ze het goed fout: na onze Peuken Cleanups uit 2019 en 2020 gaan we nu next level. In opdracht van de stad gaan we op grote schaal peuken tellen en er nadien over vertellen aan experts en iedereen die het wil horen. Waarom: dit najaar komt er een anti-peukencampagne van Stad Gent. GMF gaat het effect van die campagne meten door vóór, tijdens en na de looperperiode sigarettenpeuken te inventariseren en op te ruimen. Dit gaan we doen op +30 plekken, verspreid over heel Gent. In totaal zullen we 6x meten en 7x opruimen. Nadien passen we data-analyse toe op de verzamelde cijfers en brengen we de aspecten van de verschillende locaties in kaart. Naast dat stukje citizen science is er ook een luik rond informeren en sensibiliseren, want begin december schrijven we een eindrapport over de resultaten.

De kaart met meetlocaties & meer info kan je bekijken op gentsmilieufrent.be/peukentellen. We hebben al 30 locaties maar hoe meer, hoe liever! Wil jij nog meedoen? Stuur dan als de bliksem een mail naar iris@gentsmilieufrent.be!

Fungi, organisch goud?

Magic mushrooms

Wat is vandaag een hip en beloftevol product dat ook nog organisch en duurzaam is? Juist ja: zwammen! Teken aan de wand: de Netflix-documentaire *Fantastic Fungi* is razend populair, zelfs bij kijkers die nog geen berk van een eik kunnen onderscheiden. Er worden paddenstoelen gekweekt die zwerfvuil als sigarettenpeuken, olie en microplastics zouden kunnen verteren. Met het 'Fungi Traject' van Stem & Vork wordt er in de Brugse Poort zelfs onderzoek gedaan naar het gebruik van paddenstoelen als bouw materiaal! Shiiiiit(ake)!

[Meer info op stemenvork.be](#)

De toekomst van de Uniek terrein in Gentse handen?

Deze zomer verkocht de NMBS haar oude werkplaats vol grote loodsen in Gentbrugge, de zogenoemde Arsenaalsite. Met een oppervlakte van 13 hectare heeft het terrein een enorm potentieel om 'dé voorbeeldwijk van de 21ste eeuw' te worden met een unieke mix van wonen, werken, groen, cultuur en veel meer. Gents MilieuFront ziet de site als een plek van duurzame verbinding. De NMBS koos echter voor een openbare verkoop, waardoor alles in handen kan komen van een projectontwikkelaar. De actiegroep *Hou de Arsenaalsite in Gentse Handen* ijvert dat Stad Gent het terrein koopt, zodat maatschappelijke belangen zoals duurzaam wonen, groen- en gemeenschapsvoorzieningen prioriteit kunnen blijven.

txt_ Eva Van Eenoo, An Van Hemeldonck pix_Alexander Dumarey

Mix van functies met een kern van betaalbaar wonen

Volgens het huidige BPA (Bijzonder Plan van Aanleg, een plan dat de bestemming van gronden vastlegt) is de Arsenaalsite bestemd als zone voor gemeenschapsvoorzieningen (deel met loodsen) en zone voor openbaar nut (niet-bebouwd deel). Dit BPA werd opgemaakt in 2004, zodat het ouder is dan 15 jaar.

Bijgevolg mag ook het Gewestplan gelden om de

bestemming van het terrein te bepalen. Hierin is er sprake van een zone voor ambachtelijke bedrijven en KMO's, dus primieren kleine of middelgrote bedrijven met handwerk of KMO-activiteiten en hun opslag.

Een recente conceptstudie van Stad Gent en NMBS voorziet nog een bredere mix van functies, met klemtoon op maakbedrijven én een wooninvulling voor 30%. Aangezien Gent kampt met nood aan sociale en betaalbare woningen

vindt GMF het evident dat voor de Arsenaalsite de focus op betaalbaar wonen in combinatie met ecologisch bouwen wordt gericht.

Stedelijke invloed

Tijdens een debat over de toekomst van de Arsenaalsite op 10 juli 2021 maakten de Gentse meerderheidspartijen zich sterk dat ze 'alle tools in handen hebben om zelfs bij verkoop aan een private partner voldoende invloed te hebben bij de ontwikkeling van de site'. De burgemeester somde volgende hefbomen op: de bovengenoemde conceptstudie, Ruimte voor Gent – de structuurvisie 2030 van de Stad – en de benodigde stedelijke goedkeuring van het toekomstige masterplan voor de terreinontwikkeling. Aanvullend heeft Stad Gent aan de bevoegde minister gevraagd om zeker een deel te kunnen kopen in het belang van ontwikkeling van betaalbare woningen. Hoe dan ook richtte de Gentse stadsbouwmeester een duidelijk waarschuwing aan potentiële kopers: 'Overbied

Arsenaalsite

je niet, want er ligt een duidelijke stedelijke visie voor de Arsenaaalsite op tafel!

'Een multimodaal vervoersknooppunt én een groene verbinding'

Plek van duurzame verbinding
GMF pleit ervoor om bij de ontwikkeling van de Arsenaaalsite het ruimere plaatje goed in het oog te houden. Uitzoomen toont immers dat de omliggende omgeving twee interessante aanknopingspunten biedt.

Zo ligt de site tussen de stations van Dampoort en Sint-Pieters. In Ruimte voor Gent werd reeds geopperd het station van Gentbrugge te verplaatsen. Een herlokalisering van dit station in de richting van de Arsenaaalsite kan een multimodaal verkeersknooppunt doen ontstaan ter hoogte van de Brusselsesteenweg, aangezien tramlijnen 2 en 4 vlakbij passeren en de Park & Ride van Gentbrugge er vlak naast ligt. Aangevuld met enkele hoofdfietsroutes uit de buurt wordt de Arsenaaalsite zo een hub van duurzame mobiliteit!

Daarnaast bevindt het terrein zich precies tussen twee belangrijke groenelementen. In het oosten strekken de Gentbrugse Meersen als het ware een vinger uit naar de Arsenaaalsite. In het westen loopt de in Ruimte voor Gent gedefinieerde Groenklimaatas 4 langs de Bovenschelde. Ontwikkeling met aandacht voor voldoende natuurlijke elementen maakt van het terrein een groene verbinding tussen de Schelde en de Meersen.

De grootte van de site biedt daarnaast nog heel wat andere mogelijkheden. Zo ziet GMF er graag een circulair middel-punt voor grote materiaalstromen en een bloeiende reparatie-economie ontstaan.

In Gentse handen

De tweede ronde van de openbare verkoop liep af op 3 september. Kreeg de NMBS haar zin, dan gaat de site naar de hoogst biedende projectontwikkelaar met alle gevolgen van dien; de eerder genoemde conceptnota heeft immers geen juridische waarde, zodat de kans bestaat dat dit dode letter blijft. Om bestemming vast te leggen, is een Ruimtelijk Uitvoeringsplan

'Er ligt een duidelijke stedelijke visie voor de site op tafel'

(RUP) nodig, wat er vandaag nog niet is.

In het slechtste geval blijft de Arsenaaalsite nog jarenlang braak liggen of wordt het een ordinair bedrijventerrein. Sowieso zal Stad Gent moeten onderhandelen met de nieuwe eigenaar. Dat betekent nemen én geven, dus niet alle eisen zullen worden doorgedrukt. Wat met publiek groen, betaalbaar wonen, de verbinding van de groenassen en mobiliteit? GMF volgt de logica van de actiegroep: Gents eigenaarschap geeft de grootste garantie op de duurzame ontwikkeling de site.

www.gentsmilieufrent.be/arsenaalsite

Meer info?

Update

Bij het ter perse gaan was er nog geen definitieve beslissing over de verkoop. Wel circuleerde een bedrag van 56,5 miljoen euro als hoogste bod. Met bijna het dubbele van de vraagprijs lijkt de eenzijdige focus op winstgevende activiteiten (bijv. appartementen) onafwendbaar en een evenwichtige, kwalitatieve ontwikkeling onwaarschijnlijk. Benieuwd hoe daadkrachtig Stad Gent haar hefbomen in stelling kan brengen.

Bomen- en struikenverkoop

BESTEL T.E.M. 24 OKTOBER OP
WWW.NATUURPUNTGENT.BE

Natuurpunt
Gent

GROENDAKEN
DAKTUINEN &
GROENGEVELS

CANOPY

+32 (0)9 247 48 49
info@canopy-greenroofs.be
www.canopy-greenroofs.be

Paul — 'Wij vragen een glimlach in ruil voor een plekje in het hotel, dat is alles'

In deze rubriek laten we iemand aan het woord die zich rechtstreeks of onrechtstreeks inzet voor een duurzamer Gent. Deze keer aan de beurt: Paul Buschmann, initiatiefnemende bibliothecaris van het plantenhotel.

UGent-studenten kunnen tijdens de zomermaanden hun planten in de faculteit Letteren en Wijsbegeerte afzetten. In het plantenhotel – zo mooi in zijn eenvoud – zijn ze in goede handen van een 27-tal medewerkers waaronder bibliothecaris Paul Buschmann, die het concept tot leven bracht: 'Ik liet me inspireren door een buitenlandse collega, en vond het een leuk idee om te introduceren aan de Gentse jeugd. Bovendien hebben die veel aandacht voor groen tegenwoordig, dus het kon wel eens aanslaan, dacht ik. Maar dat het zo een succes zou zijn, hadden we niet durven dromen.'

Over dat succes gesproken: sinds juni leverden zo een 55 studenten hun plantjes in. Zo steeg de teller vlotjes tot 140 planten. Van cactus tot monstera, werkelijk alle soorten fleuren de faculteit vandaag de dag op, maar één soort springt er toch bovenuit: 'De pannenkoekenplant is opvallend populairder, samen met robuuste vetplanten. Cactussen iets minder, dat viel tegen (lacht).'

Zelf heeft Paul geen groene vingers, maar zijn vrouw en kinderen helpen hem als plantenfanaten op de goede weg. 'Maar goed, planten water geven valt nog net binnen mijn mogelijkheden. De twee sanseveria's en pannenkoekenplanten op mijn kantoor zijn in de allerbeste conditie van alle planten hier, zeg ik toch met enige trots (lacht).'

Paul licht al meteen een tipje van de sluier op voor de komende jaren: 'De kans is groot dat we het volgend jaar opnieuw organiseren.' En trouwens, het enige wat Paul in ruil voor een plekje in het hotel vraagt, is een glimlach. C'est tout, mooi toch?

txt_Eva Dessers pix_Manas Bharadwaj

Groen en grijs in Drongen

Drongen heeft terecht een groen imago maar er hangen grijze wolken boven dit fraaie landschap. Zwaar vrachtverkeer over de Deinsesteenweg weegt op de leefbaarheid in de verschillende woonkernen en de ontwikkeling van bedrijventerreinen baart de omwonenden én GMF zorgen.

txt_ Rik Verschueren, Marie Paule Lenoir pix_MP Lenoir

Wanneer je te voet of per kajak het traject van de Leie van Drongenplein naar Baarle volgt ontdek je een prachtig groen landschap dat men niet meteen verwacht binnen de grenzen van een centrumstad als Gent, maar wie als fietser de Deinsesteenweg of N466 tussen Drongen centrum en Baarle afbolt ziet het grijs van deze viervaksaan en het beton van bedrijventerreinen.

Drongenaren verzetten zich tegen een hoofdvrachtroute in woonkernen

De omwonenden en lokale weggebruikers ervaren dat de N466 hier zwaar belast wordt met veel doorgaand vrachtverkeer dat niet compatibel is met het drukke lokale verkeer in de onmiddellijke omgeving van woonwijken, scholen en winkels. Het Agentschap Wegen en Verkeer ontkent

echter dat de verkeersdruk hier toeneemt (*De Standaard* 27/07/2021). Daarom heeft de actiegroep Leefbaar Drongen samen met GMF een vrachtverkeertelling op touw gezet: 'meten is weten' (zie kaderstuk). De telling bevestigt dat zwaar vervoer de N466 als een transitroute tussen R4 en E40 gebruikt. Eens de Oosterweelverbinding opengaat zal dit probleem alleen maar groter worden.

Bepaalde passages in het mobiliteitsplan van Stad Gent doen vrezen dat de N466 als hoofdvrachtroute zou worden 'gepromoot'. De Drongenaren zien de bui al hangen en er is een breed gedragen actie op gang gekomen om de Deinsesteenweg in te schalen als een secundaire weg. Volgens Schepen van mobiliteit Filip Watteeuw is het stadsbestuur deze eis wel genegen (*HLN* 23/06/2021) maar waakzaam-

heid blijft geboden zolang de Deinsesteenweg niet definitief als secundaire weg is ingedeeld en de weginrichting is aangepast.

'Zwaar vrachtvervoer gebruikt de Deinsesteenweg als transitroute'

Een verkeerswisselaar aan de voordeur, een Seveso-bedrijf aan de achterdeur

Er is nog meer dat Drongenaren en GMF zorgen baart. Het op- en afrittencomplex 'Drongen' van de E40 vlakbij de dorpskern van Baarle zal vernieuwd worden. GMF wil dat van alle mogelijke alternatieven de implicaties voor de leefbaarheid in verschillende woonkernen afgewogen worden. Er moet rekening

'GMF wil een beleid dat rekening houdt met de draagkracht van woonwijken'

gehouden worden met alle bezwaren en tegenvoorstellen van omwonenden. Het nieuwe complex mag niet overgedimensioneerd zijn en nog meer doorgaand vervoer aanzuigen. Een volwaardige fietsroute die Baarle met de Gentse binnenstad verbindt moet uitgewerkt worden.

In Drongen Centrum zijn er plannen om het bedrijventerrein nabij de Drongenbrug over de Ringvaart te ontwikkelen en in Baarle is een uitbreiding gepland van de industriezone 'Drongen I'. Die laatste uitbreiding komt er ter wille van enkele bedrijven waaronder Nuscience, een producent van voederadditieven voor de veeteelt. Omwonenden hebben recent bezwaar aangekend tegen het vergunnen van een nog grotere opslagcapaciteit van gevaarlijke chemicaliën door Nuscience, dat een 'hogedrempel-Seveso-bedrijf' zou worden binnen enkele honderden meters van woonhuizen en scholen.

In woonwijken moet leefbaarheid voorgaan op wegtransport en industrie

GMF verwacht zowel van Stad Gent als van de Vlaamse overheid een verkeers- en milieubeleid dat rekening houdt met de draagkracht en de leefbaarheid van alle woonwijken in Gent. Een coherent plan voor de beheersing – en niet de 'facilitering' – van het vrachtvervoer over de weg moet in de eerste plaats de veiligheid en het comfort van de actieve weggebruiker garanderen. Op bedrijventerreinen die dicht bij woonkeren gelegen zijn mogen enkel economische activiteiten worden vergund die geen risico voor de omwonenden vormen. Drongen mag op dat gebied geen 'grijze zone' zijn.

Meer info

- › gentsmilieufrent.be/actueel/mobiliteit/item/1063-geen-kennedybaan-door-de-kern-van-drongen
- › leefbaardrongen.be

'Citizen Science' — Telling vrachtwagens in Drongen

Op dinsdag 6 juli 2021 van 7u45 tot 8u45 hebben 40 vrijwilligers van Leefbaar Drongen en GMF vrachtwagens geteld op de Deinsteenweg en de wegen die erop aansluiten.

Resultaten:

- › In een uur tijd reden er 500 vrachtvoertuigen over de N466 in Drongen. Minstens een kwart daarvan zijn zware vrachtwagens.
- › Licht vrachtverkeer is voor 98% binnenlands, 25% van het zwaar vrachtverkeer is internationaal.
- › 55% van alle vrachtverkeer dat Drongen over de N466 doorkruist is er enkel op doortocht. Van zwaar vervoer is dat minstens 80%, van internationaal vrachtvervoer minstens 90%.
- › Een aanzienlijke stroom zware vrachtwagens komt van de R4 uit de richting van Zelzate (Vlissingen, Antwerpen, Rotterdam) en rijdt de E40 op naar Jabbeke (Oostende, Calais, Duinkerken), en omgekeerd.

Hoe zit het met onze industriële transitie?

Tycho Van Hauwaert over industrie in de stad

Eind april stuurde Bond Beter Leefmilieu een persbericht uit over de PFOS-vervuiling in de bodem bij de werken aan de Antwerpse Oosterweelverbinding. Naarmate er meer informatie vrijkwam over het dossier, bleek de omvang van het schandaal buitengewone proporties aan te nemen. Tycho Van Hauwaert geeft ons een blik op de toekomst van stedelijke industrie.

txt_Zjef De Loose pix_ Noor Van Weverberg

Wat dacht je toen het PFOS-schandaal aan het licht kwam?

Hoe kan dat nu dat wij ons in 2021 nog moeten bezighouden met chemische vervuiling? Dat zijn dossiers van 20 à 30 jaar geleden. Nu moeten we terug daarop gaan werken, terwijl we

eigenlijk moeten bezig zijn met klimaatneutraliteit en de industrie van de toekomst.

Kun je dat schandaal nog eens kort samenvatten?

Tijdens de werken voor de Oosterweeltunnel sinds 2017 is er PFOS aangetroffen in de grond en het grondwater. Die is afkomstig van de 3M-fabriek die dat produceerde tot 2002, bijvoorbeeld voor antikleefpannen, regenjassen en blusmiddelen. Maar ze hebben die stof systematisch geloosd, waardoor er vandaag wordt gegraven in verontreinigde grond met concentraties tot 1.000 microgram/kg. Dat is een van de hoogst gemeten waarden ter wereld: zo'n 10.000 keer meer dan huidige gezondheidsnorm. Bovendien is 3M gelegen tussen woongebied en natuurgebied.

Lees meer over PFOS op www.bondbeterleefmilieu.be/dossiers/pfos

Moeten wij ons in Gent ook zorgen maken?

Intussen hebben ze gezien dat het eigenlijk overal zit. Bijvoorbeeld ook op plaatsen waar ze vroeger met blusmiddelen hebben gewerkt zoals brandweerkazernes, vliegvelden en industriële sites. Dat bluswater wordt dan niet opgevangen, kruipt in de grond en komt via het grondwater terecht in onze waterlopen. Zo verspreidt het zich heel snel. Hier in Gent zal je wellicht niet de concentraties aantreffen die je in Antwerpen vindt, maar wel concentraties die de Europese gezondheidsnorm fel overschrijden.

Zijn er na PFOS nog andere chemische verontreinigingen waar we ons aan mogen verwachten?

PFOS is slechts een onderdeel uit een verzameling van meer dan 6.000 stoffen onder de verzamelnaam PFAS. Samen

Tycho Van Hauwaert

_beleidsmedewerker industrie bij Bond Beter Leefmilieu. Volgt het Vlaamse industriebeleid op de voet met als doel om die industrie klimaatneutraal en circulair te maken.

met PFOA heeft dat een van de zwaarste effecten. Maar over al die andere stoffen is er nog te weinig gekend. Vandaag produceert 3M bijvoorbeeld PFBS. Die stof is iets minder bio-accumulatief, wat ook betekent dat het gemakkelijker oplost in water. Daardoor komt het sneller terecht in ons drinkwater. Nederland, Denemarken, Duitsland, Noorwegen en Zweden pleiten nu voor een algemene PFAS-ban. België doet daar voorlopig niet aan mee. Maar in de Europese duurzame chemische strategie staat zelfs dat die PFAS-ban er mogelijks komt in 2025 of 2030. Naast PFAS moeten we ook verder kijken naar PCB's, TBT en stoffen die gelinkt zijn aan raffinageprocessen van olie, zoals BTEX.

Wie doet er aan wetenschappelijk onderzoek over al deze stoffen?

PFAS werd in 2010 al onderzocht

door Universiteit Antwerpen. Zij hebben vastgesteld dat het algemeen in ons bloed zat in Vlaanderen. Door onze vele waterlopen verspreidt het hier natuurlijk gemakkelijker. Momenteel hangt het er nog van af welk doctoraal onderzoek er wordt gedaan. Ook 3M zelf doet aan onderzoek, maar dan net om het tegendeel te bewijzen: dat het al bij al nog meevalt. Dat is een beproefde strategie vanuit de industrie. We hebben dat gezien bij de klimaatopwarming: Shell publiceerde bijvoorbeeld onderzoeken dat het niet aan hen ligt of aan de mensen, maar aan de aarde zelf. Eigenlijk zou de overheid verder onderzoek moeten coördineren naar al deze stoffen en naar de evolutie van de concentraties in ons bloed, in de lucht en in het water.

Industrie dichtbij woongebied is ook een hot topic in Gent: recent gingen Gents Milieu-

Front en Stad Gent in beroep tegen de uitbreiding van Christeyns, een zeepfabriek aan de Afrikalaan die met gevaarlijke chemicaliën werkt. Hoe sta jij daar tegenover?

Er is niemand die graag tussen de industrie woont, zeker niet als er met gevaarlijke chemicaliën wordt gewerkt. Industrie moet nooit verweven zijn met woongebied. Integendeel: van die chemische stoffen kan je best zo ver mogelijk wegblijven. Er moet wel een juiste balans gevonden worden tussen industrie, mens en gezondheid. Christeyns was ook van plan om op termijn te verhuizen, maar daar hoor je nu dan niets meer van. Dergelijke plannen moet je eigenlijk zo transparant en zo goed mogelijk voorbereiden.

Bij Bond Beter Leefmilieu pleiten we voor een industrieel transitiekader. Dat is een soort plan van waar de industrie naartoe moet:

eurabo®
natuurlijk!

Bezoek onze webshop op **eurabo.be**

Bio-ecologische materialen voor energiezuinige houtbouw en renovatie

Steico flex FSC®
Houtwolisolatie

Isokurk
Vloer- en muurisolatie

pro clima
Luchtdichting

- **gratis advies** aan zelfbouwers!
- **isolatie opleidingen:** eurabo.be/opleidingen

10%
ISOLATIEKORTING

10% korting voor leden van Gents Milieufront

Wij kiezen voor verantwoord bosbeheer. U ook?

ROK 52 - Pont West 112
B-9600 Ronse
+32(0)55 23 51 40

Wiedaauwkaai 87
B-9000 Gent
+32(0)9 216 46 40

info@eurabo.be
www.eurabo.be

tintelijn

DE NATUURVERFWINKEL

Je interieur of gevel opfrissen? Bij Tintelijn zetten we in op gezonde verf en duurzame producten. Je vindt alles wat je nodig hebt in onze winkel in Gent of online via de webshop!

Bestel je producten online via
www.tintelijn.com
Wij leveren bij je thuis!

DE DUURZAME AANNEMER

Je gevel of interieur opfrissen?
Schilder-, kalei-, timmer- of pleisterwerken:
Tintelijn voert ook werken uit bij je thuis.

info@tintelijn.be • 09 219 09 60
Adolf Baeyensstraat 216, 9040 Gent

www.tintelijn.com

klimaatneutraal tegen 2050, maar daar hoort ook de uitfasering bij van PFAS en vervuilende chemische stoffen. En je moet ook de maatschappij erbij betrekken om het net zo ambitieus mogelijk te maken: samen met de burgers, de vakbonden en alle betrokken partijen. Alleen zo krijg je een maatschappelijk breed gedragen beleid.

Zijn er nog Gentse bedrijven die je van dichtbij opvolgt?

Ja, op Belgisch niveau is ArcelorMittal nog steeds de grootste uitstoter met zo'n 9 miljoen ton CO₂ per jaar. Hun staal wordt ook gebruikt bij Volvo Gent in de productie van hun auto's. Vandaag produceert ArcelorMittal staal via steenkool. Ook zij moeten in 2050 klimaatneutraal zijn. De vraag is alleen hoe. Eigenlijk zijn er niet veel alternatieven: volledig met waterstof, elektrificatie of een soort hybride vorm waarbij je CO₂ opvangt. Bij die eerste twee opties moet je de volledige installatie ombouwen. Interessanter voor Gent is die hybride vorm waarbij ze hun bestaande hoogovens kunnen aanpassen om deels waterstof in te schakelen en de rest van de uitstoot op te vangen. In dat geval kunnen ze een deel van hun huidige installatie behouden. Groen staal zal iets duurder zijn, maar ze hebben wel meteen een grote afzetmarkt: de internationale tak van Volvo heeft aangekondigd dat zij vanaf 2026 auto's gaan bouwen met groen staal.

Wij vrezen ervoor dat als de Gentse site niet op tijd klimaatneutraal wordt,

ArcelorMittal misschien zal investeren in andere sites zoals die van Duinkerke. Dat zou een sociaal-economische ramp kunnen worden, want momenteel werken er 5.000 mensen op hun Gentse site. Het zal dus een race worden van wie als eerste de beste plannen heeft. Wij hopen dat de overheid een plan heeft en hen gaat ondersteunen. Dat kan in de vorm van subsidies en infrastructuur, maar hopelijk doen ze er alles aan om die jobs hier te houden en die industrie tegelijkertijd circulair en klimaatneutraal te maken.

Welke andere stappen zijn er al gezet voor de Gentse haven?

De Gentse haven wil een circulaire hub worden. Onder de naam 'North Sea Port' werken ze samen met Terneuzen en Vlissingen aan grote klimaatambities. Intussen spreekt de Antwerpse haven over het opvangen van CO₂-uitstoot vanuit het idee dat ze daar altijd met koolstof zullen werken. Zij hebben natuurlijk hun olieraffinerijen. Die leveren basisproducten voor hun grote chemiecluster, waaruit dan weer plastics worden geproduceerd. Daardoor blijven ze vastzitten in een lineair proces. In Gent heb je naast de staalnijverheid ook recyclage-industrie zoals de papierfabriek van Stora Enso, één van de grootste van Europa. Zij leveren hun restwarmte aan Volvo waarmee ze hun energieverbruik deels dekken. Daar moeten we naartoe: industriële symbiose.

'Ook de grootste uitstoters moeten in 2050 klimaatneutraal zijn'

Momenteel loopt hier ook het project North-C-Methanol waarmee ze de CO₂-uitstoot van ArcelorMittal deels opvangen en samen met waterstof omzetten tot methanol. Die gebruiken ze dan als scheepsbrandstof. Zo stoot je die CO₂ natuurlijk alsnog uit via verbrandingsmotoren. Maar als je die methanol gaat gebruiken om er bijvoorbeeld plastic van te maken, dan krijg je een circulair proces. Soit, het is een eerste testfase, maar het blijft natuurlijk wel de bedoeling om op termijn alle CO₂-uitstoot te reduceren.

Van klimaatneutrale industrie nog even terug naar de vervuiling: denk jij dat we bijvoorbeeld ooit veilig kunnen zwemmen aan het Houtdok?

Absoluut! De industrie zal nooit de properste zijn, maar normen blijven evolueren. Je ziet de kwaliteit van de waterlopen steeds verbeteren. En als het om historische vervuiling gaat, dan zal de overheid een plan moeten ontwikkelen om bepaalde zones te saneren. In het Houtdok zit de vervuiling vooral in het slib door oudere industriële activiteiten. Ik denk als je dat saneert dat de waterkwaliteit er sterk op vooruit zal gaan. En elke overheid moet ernaar streven om zo'n dingen te realiseren.

Otters aan de Graslei...

Hoewel de otter sinds de jaren 1980 zo goed als uitgestorven was in Vlaanderen, lijkt hij de laatste jaren langzaam terug te keren. Toch is er nog veel werk aan de winkel op het vlak van waterkwaliteit, visbestanden en habitat. Een blik op verleden en toekomst van dit tot de verbeelding sprekende roofdier.

txt_Anke de Sagher pix_Andy Bruyninckx

Dank aan Koen Van Den Berge en Joris Everaert van het INBO voor de fijne interviews en uitgebreide rapporten.

Toekomst of toekomstmuziek?

Ik moet een jaar of tien geweest zijn, toen ik het meest boeiende vak uit mijn ganse schoolcarrière kreeg. Het waren maar een handvol lesjes, maar ze zouden mij de rest van mijn leven bijblijven. Voor het eerst hoorde ik over zaken zoals het broeikaseffect en de otter in Vlaanderen. Tenminste: de afwezige otter in Vlaanderen. Dat het dier door ons toedoen verdwenen was uit zijn biotoop greep mij naar de keel. Het liefst ging ik eigenhandig de betonnen wanden van de IJzer weer afbreken. In plaats daarvan spendeerde ik uren aan de eettafel, met mijn pennendoosje en een blanco papier, vastberaden een brief te schrijven om de situatie aan te kaarten. De brief in kwestie werd helaas nooit gepost, maar de otter liet me nooit helemaal los.

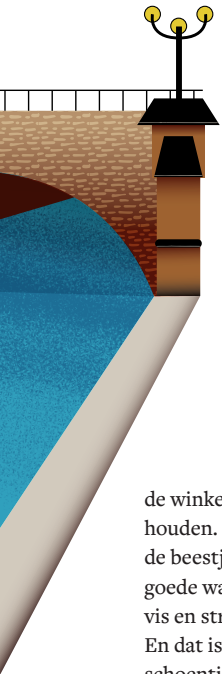
De teloorgang van een soort
Het verdwijnen van de natuurlijke habitat en het verharding van vele Vlaamse oevers zijn niet het ganse verhaal, weet ik intussen. In de vorige eeuw werd, omwille van zijn concurrentie met de vissers, een heftig en kil beleid gevoerd tegen de otter waarbij staatspremie's uitgelooft werden aan elke jager die een dood exemplaar binnenbracht. "In de maatschappelijke context van toen was een goede otter een dode otter", zegt Koen Van Den Berge, zoogdieronderzoeker bij het INBO. De uitroeiingscampagne startte in 1889 en werd pas afgeschaft in 1965. Bovendien stelden diverse vissers- en jachtverenigingen extra premies in. Ook otterbont was in die tijd erg gewild. Alles samen leidde dat uiteindelijk tot het vakkundig uitmoorden van de Vlaamse otterpopulatie.

De overlevers legden het loodje of verkasten naar het buitenland toen halverwege de vorige eeuw onze Vlaamse waterlopen steeds meer vervuild raakten, de visbestanden afnamen en de otter nauwelijks nog geschikt leefgebied vond. Hoewel er een zekere continuïteit is van losse waarnemingen van rondzwervende individuen, is sinds de jaren 1980 de otter op populatieniveau verdwenen in Vlaanderen.

'In de maatschappelijke context van toen was een goede otter een dode otter'

Terugkeer

Anno 2021 lijken diverse waarnemingen met cameravallen erop te wijzen dat de otter een voorzichtige comeback maakt. Er is echter nog veel werk aan

'Het optimaliseren van onze waterkwaliteit is een absolute prioriteit.'

de winkel om hem hier ook te houden. Otters zijn veeleisende beestjes die houden van een goede waterkwaliteit, gezonde vis en structuurrijke oevers. En dat is nu precies waar het schoentje knelt. Onze waterlopen zijn ondermaats, de vis zit vol vervuilende stoffen en veel wilde natuur is in Vlaanderen niet meer te bespeuren. Het INBO deed in 2019 onderzoek naar mogelijke leefgebieden voor de otter.

De conclusie van het onderzoek was teleurstellend: nergens in Vlaanderen werd voldaan aan de vooropgestelde normen. Grootste boosdoeners zijn enerzijds de grootte van de visbestanden en anderzijds de kwaliteit ervan door de vele pollutanten in onze waterlopen, vooral pcb's en kwik. Het optimaliseren van onze

waterkwaliteit is een absolute prioriteit. Het gaat hierbij over het saneren van reeds vervuilde gronden en het vermijden van extra toelevering van vervuilende stoffen uit landbouw, industrie en woongebieden. Bovendien hebben otters nood aan grote territoria en is dat in ons versnipperd Vlaanderen geen evidentie. Bijzondere aandacht moet gaan naar de connectiviteit tussen leefgebieden zodat de otter zich veilig kan verplaatsen.

Gentse otter?

Van alle door het INBO onderzochte gebieden bleken vier het meest potentieel te hebben om als nieuwe thuishaven voor de otter op te treden. Eén daarvan is het bekken van de Gentse kanalen. Mogen we de otter dan binnenkort in Gent

verwachten? Aan de Graslei zullen we hem niet treffen, maar ver moeten we niet lopen: op slechts 30 kilometer woont momenteel een mannetjesotter regio Durme- en Moervaartvallei. Ook in Zwalm werd recent een individu op

'Bijzondere aandacht moet gaan naar de connectiviteit tussen leefgebieden zodat de otter zich veilig kan verplaatsen'

camera gespot. Voorlopig lijken deze echter geen partners te hebben en is voortplanting dan ook erg onzeker. Hopelijk zorgt het Vlaamse Soortbeschermingsprogramma, dat in 2022 van start gaat, voor een boost op dat vlak, maar één ding staat vast: het wordt een proces van lange adem.

Mijn tienjarige zelf houdt alvast de adem in.

Wil je meer info over huidige beschermingsmaatregelen en wat jij als individu kunt betekenen voor de otter? Lees dan zeker verder op de website!
> gentsmilieufrent.be/ottersaandgraslei

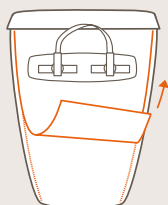
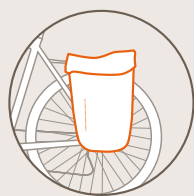

Ontdek onze fietstas-rugzakcombinatie

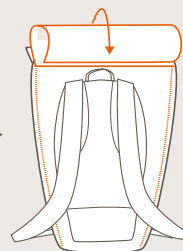
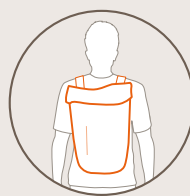

Steeds 15% korting* op vertoon van GMF-lidkaart.

*Korting is niet cumuleerbaar met andere kortingen en acties.

Rits open

Stop weg achter rugplaat

VAUDE Store Gent

Sint-Niklaasstraat 52 · 9000 Gent

Maandag t.e.m. zaterdag: 10u – 18u · officiële koopzondagen: 13u – 18u

vaude-stores.com

VAUDE

STORE GENT

Anna — 'Laat de wereld beter achter dan hoe je hem kreeg'

Anna_30
roots_IJsland

Sommige Gentenaars kennen Anna als vrijwilligerscoördinator bij EVA vzw. En wie Anna kent, heeft haar ongetwijfeld al vol enthousiasme horen vertellen over haar tweede vaderland: IJsland. Ze is nog maar net terug in Gent wanneer we afspreken in haar favoriete koffiebar.

'In IJsland krijg je als achternaam normaal de naam van je papa met -son (zoon) of -dóttir (dochter) erachter. Bij mij zou dat Kristjánsdóttir zijn, maar mijn over-over-overgrootvader heeft de naam Bernburg uit Duitsland meegenomen, en die is behouden gebleven. Ik heb dat altijd jammer gevonden, want dóttir betekent zoveel meer dan dochter. Dóttirs zijn sterke, geëmancipeerde vrouwen. Ik heb mij in mijn leven niet altijd zo gevoeld, maar intussen kan ik mij heel goed identificeren met die term. Onder de naam Dóttir Experiences help ik mensen bij het plannen van hun IJslandreizen, ook met de fiets en de boot. Daarnaast ga ik binnenkort workshops organiseren rond ijsbaden en ademhalingstechnieken.

Vanaf oktober stop ik na zes jaar bij EVA vzw en word ik volledig zelfstandig. Dat is best spannend, want zowel de missie als mijn collega's zijn zo belangrijk voor mij. Maar ik wil minder aan mijn computer zitten en meer mensen zien, want dat geeft mij energie. In IJsland heerst de mentaliteit van: ga ervoor en doe je ding. Mijn tante heeft er twintig jaar geleden een stuk grond gekocht om een bos aan te planten. De bomen zijn samen gegroeid met haar kinderen, en ondertussen zijn ze echt al groot. Die tante heeft trouwens altijd meegegeven: laat de wereld beter achter dan hoe je hem kreeg.

Iedereen kan iets doen: ik kies er bijvoorbeeld voor om vegan te eten — gelukkig is IJsland erg vegan-friendly — en mijn tante kiest ervoor om een bos aan te planten. Wil jij ook een steentje bijdragen? Awel, kies iets en ga ervoor.'

Meer info over Dóttir Experiences:

 [dottirexperiences](https://www.dottirexperiences.be) www.dottirexperiences.be

txt_Zjef De Loose pix_Manas Bharadwaj

De warmtetransitie op beleidsniveau

Frontaal in gesprek met schepen Tine Heyse

In eerdere Frontaals hebben we al even de technische en sociale dimensie van de warmtetransitie belicht. In deze editie benaderen we het vanuit de beleids-hoek en spraken we met Gents schepen van Milieu, Klimaat, Wonen en Internationale Solidariteit Tine Heyse. Zij heeft de taak om voor Gent een strategie te bedenken om volledig fossielvrij te gaan.

txt_Veerle Vercrucy, Stefaan Claeys pix_Noor Van Weverberg

Ambities

Gent legt de lat hoog in het klimaatplan 2020-2025: tegen 2030 40% minder broeikasgassen uitstoten, tegen 2050 volledig koolstofneutraal. Aanvankelijk waren deze ambities hoger dan deze van Europa, maar recent heeft Europa een wetsvoorstel goedgekeurd om tegen 2030 55% minder uit te stoten. Zal dit resulteren in een nieuw klimaatplan voor Gent?

‘Het Gentse klimaatplan voldoet al aan de nieuwe Europese burgemeesters-

convenant: 40% tegen 2030 en klimaatneutraal tegen 2050. Het klimaatplan 2020-2025 heeft wel een bredere ambitie. Zo zet dit klimaatplan sterk in op voeding en circulaire economie, thema's die niet voorzien zijn binnen de doelstellingen van het burgemeestersconvenant. Als je dat zou tellen bij de CO₂-winst die we behalen bij gebouwen, mobiliteit en bedrijven, komt die 55% wel in beeld. Maar consumptie is moeilijker uit te drukken in exacte cijfers van CO₂-uitstoot. Uiteraard

staan we te popelen om ook op het vlak van wonen en andere domeinen die 55% te behalen, maar als andere overheden niet mee marcheren, kan Stad Gent dat niet alleen waarmaken.’

Grote uitdaging

De schepen steekt niet onder stoelen of banken dat de warmtetransitie een gigantische uitdaging is waarin iedereen, ook de stad, nog volop zoeken-de is. ‘Het is een zeer complexe opgave op vele vlakken. Op technisch vlak weten we ongeveer wat de mogelijkheden zijn. Dan is het de afweging: waar leg je warmtenetten aan en waar het ‘andere’ - wellicht warmtepompen? Maar de grote vraag is: hoe krijg je iedereen mee? En wie betaalt? Zo'n omschakeling gaat gepaard met een enorme investering. Bij een warmtenet is dit collectief, maar bij warmtepompen ligt de financiële

Schepen Heyse bij het gasloze co-housingproject Bijgaardehof

last bij het individu. En met dat laatste worstel ik: kan je dat bij het individu leggen?

De huidige gasprijs is daarbij ook een spelbreker. Gas is momenteel heel goedkoop in vergelijking met elektriciteit of warmte via een warmtenet. Dat zorgt ervoor dat warmtenetten en warmtepompen momenteel moeilijk rendabel te krijgen zijn. Op dat vlak staan de neuzen binnen de Vlaamse regering nog niet in dezelfde richting. Vergeleken met gas is elektriciteit veel duurder omdat de elektriciteitsfactuur van de consument voor 75% bestaat uit netkosten en allerlei heffingen. Bij aardgas of stookolie is dat veel minder. Nochtans moeten we in de toekomst voor verwarming en transport massaal overschakelen op elektriciteit. Maar met de huidige prijzen zijn fossiele brandstoffen aantrekkelijker dan elektriciteit. Het is

aan de Vlaamse overheid om die verhouding juist te zetten.

Ook distributienetbeheerder Fluvius heeft hier een belangrijke rol te spelen. Maar dat is niet eenvoudig.

De belangrijkste stap: minder verbruiken

‘Wat essentieel is en makkelijk voor een brede groep toegankelijk te maken, is iedereen helpen om minder te verbruiken. Dus je gebouwschil isoleren zodat je warmtevraag kleiner wordt. Dat is de eerste en de belangrijkste stap, ook sociaal gezien. Eigenlijk is van aardgas afgaan zelf pas de laatste stap. We hebben daar de laatste jaren heel veel over geleerd en we zetten daar als stad ook heel sterk op in. Met onder andere de werking van de Energiecentrale willen we mensen persoonlijk begeleiden in de energetische verbetering van hun gebouwschil.’

De stok vs. de wortel

‘Maar voor de laatste stap, van gas af, zijn we als lokale overheid afhankelijk van andere overheden. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat we hulpeloos zullen zitten wachten. We nemen hierin een lobbyrol op en eisen dat het verandert.

We werken dus in een context waar we weinig parameters in handen hebben. Het is roeien met de riemen die we hebben. Zolang die gasprijzen zo laag zijn, is het heel moeilijk om mensen over de streep te trekken.

'Het is niet evident om warmtenetten voor woningen rendabel te maken, zelfs in een dichtbebouwde stad'

Als stad hebben we geen ‘stokken’ om mensen te stimuleren, we kunnen het niet verplichten. We zouden enkel de isolatieplicht in huurwoningen kunnen afdwingen, maar dat doen we bewust niet omdat zich dan een sociaal drama zou ontplooiën op de woonmarkt. Dus moeten we de ‘wortel’ gebruiken: mensen verleiden om mee te gaan in het verhaal, door hen financieel te ondersteunen en te ontzorgen. Dat vraagt natuurlijk veel meer geld, inspanning en maatwerk.’

DE-INGANG·BE

START NIEUW SEIZOEN!

LESSEN - WORKSHOPS - KAMPEN
KINDEREN | JONGEREN | VOLWASSENEN

OP FIETSVAKANTIE?
ZORGELOOS NAAR JOUW WERK?
OF ER GEWOON OP UIT MET DE KINDEREN?

CASA de
CICLISTAS

HELPT JE GRAAG OP WEG

WWW.CASADECICLISTAS.BE

BEWUSTE CATERING
AMBACHTELIJKE SEITAN

PIETER & SYLVIE
0495 90 84 01 - WWW.DE-GOEDE-ZAAK.BE

Thuisopbaring

Samen denken en doen

Zonder protocol

Ecologisch

Afscheid op eigen wijze

ANDERZIJD

EIGENZINNIGE UITVAART

Anderzijds
Wolterslaan 83, 9040 Sint-Amandsberg
0474 56 15 23 goedele@anderzijds.com
www.anderzijds.com fb/anderzijds.gent

'Mijn boodschap aan de Gentenaars: zet in de eerste plaats in op het verlagen van je verbruik'

→ **Pilootprojecten**

De stad is ook volop bezig met het onderzoeken wat nu de beste optie voor fossielvrije verwarming is per wijk. Dit doet ze via twee pilootprojecten in Mariakerke en Muide-Meulestede. Op die manier wil de stad een helder doel stellen voor de bewoners. 'We hebben al heel veel lessen kunnen trekken uit deze twee wijken. Maar het is niet zo dat hieruit al de mirakeloplossing gekomen is. We beschouwen de onderzoeken in deze wijken als een experiment. De dingen die we hier leren, kunnen we toepassen op de hele stad.

We hebben deze wijken gekozen, omdat ze heel verschillend zijn op veel vlakken. Mariakerke is gemiddeld gezien ietsje rijker en is vooral een residentiële wijk, waar geen restwarmtebron ter beschikking is. Daar zullen we dus moeten terugvallen op warmtepompen, die eventueel wel op een collectief BEO-veld kunnen aangesloten zijn. Muide-Meulestede heeft gemiddeld gezien een iets armere bevolking en is veel dener bebouwd. Ook is er daar een combinatie van wonen en bedrijven. Een warmtenet zou daar wel mogelijk kunnen zijn. Momenteel zijn we aan het onderzoeken of er een warmtenet kan aangelegd worden dat gevoerd wordt met de restwarmte van het bedrijf Rousselot.

Warmtenetten zijn echter enorm complex op vele vlakken.

De eerste vraag is, wie gaat heel die infrastructuur in de grond betalen? Maar nog belangrijker: hoe vind je duurzame warmte om deze netten te voeden? Is die warmte fossielvrij opgewekt? In Scandinavië, waar ze heel ver staan op vlak van warmtenetten, is dat niet altijd het geval. En als je restwarmte gebruikt, hoelang zal die warmte beschikbaar zijn? Als je rekent op de restwarmte van een bedrijf, maar dat bedrijf sluit na 20 jaar, heb je een groot probleem.

Het is niet evident om warmtenetten voor woningen rendabel te maken, zelfs in een dichtbebouwde stad. Een warmtenet kost ongeveer 1 miljoen euro per km en 10.000 euro per huisaansluiting. De prijzen van een huisaansluiting en een warmtepomp liggen dus niet ver uiteen. Het zou kunnen dat iedereen een gratis warmtepomp geven, goedkoper zal zijn. Ook is het zo dat een gasaansluiting nog steeds grotendeels gesubsidieerd is door de Vlaamse overheid, en de aansluiting aan een warmtenet niet.

Voorbeeldprojecten

Ik hecht veel belang aan voorbeeldprojecten. Dit zijn de plekken waar we kunnen leren door het te doen. Zo is er bijvoorbeeld in Gent het nieuwbouwproject met sociale woningen van ABC, dat zal aangesloten worden op het warmtenet van EDF-Luminus, de circulaire wijk De Nieuwe Dokken en het gasloze cohousingproject Bijgaardehof, dat verwarmd wordt via warmtepompen op een BEO-veld. Bij al die projecten lag de stad mee aan de basis.'

Boodschap voor Gentenaars

'De boodschap die ik wil meegeven aan de Gentenaars is om

in eerste instantie in te zetten op het verlagen van je verbruik. Zorg dat je door je woning goed te isoleren je verbruik tot twee derde kan verminderen. Zet je daarbij niet vast voor de toekomst. Daarmee bedoel ik: maak nu geen keuzes die dingen in de toekomst onmogelijk zullen maken. Als je een ketel plaatst, zorg dat je toegang hebt vanaf de straat, zodat een eventuele toekomstige aansluiting op een warmtenet geen breekwerken meer betekent in de toekomst.

Ik wil ook graag een oproep doen, in het bijzonder aan de leden van Gents MilieuFront: weeg voor jezelf af of je een pioniersrol kan opnemen. Mensen die het financiële vermogen hebben om een warmtepomp te plaatsen of hun woning zelfs helemaal klimaatneutraal te maken, zouden hierin kunnen investeren. Misschien kan dat ook betekenen dat je de keuze moet maken tussen nu een nieuwe keuken of een duurzame verwarming. Ik hoop dat er mensen zijn die durven die pioniersrol opnemen. Ik ga dat niemand kwalijk nemen aan wie het vermogen niet heeft. Maar ik hoop wel dat mensen die de mogelijkheid hebben, de pioniersrol durven opnemen. Net zoals toen de zonnepanelen nog duur waren, en toch mensen dit deden.

Lees het uitgebreide interview en interviews met andere experts over de Gentse gasloze ambities op gentsmilieufrent.be/gentzondergas.

Maar wij willen ook jouw stem horen! Zit jij met een prangende vraag, wil je een interessante visie delen of wil je zelf meehelpen om Gent aardgasvrij te maken? Stuur een mailtje naar: veerle@milieuvadvisiewinkel.be.

BLOMM
veld
velo
vaas

www.blommm.be

volg ons
#blommm

Waaistraat 4
9000 Gent
T 09 336 60 80

Blommm is een biologisch bloemenatelier met eerlijke boeketten, recht van 't veld, op de velo, in de vaas. Dagvers, biologisch, geleverd in Gent én nu ook met een winkeltje aan de Vrijdagmarkt.

BE O

VERSMARKT

OOK ONLINE
www.beo-markt.be

**100% BIOLOGISCH
CORRECTE PRIJS
ZALIGE KLANTEN**

Di tem Za: 10u30 – 17u30
Zon: 10u – 16u

Heilige Geeststraat*, Gent

Groenten en
Fruit, kaas,
brood, olijfolie
en veel bulk
producten!

*Een steegje pal in 't centrum!

**BIOLOGISCHE BIEREN.
AMBACHTELIJK
GEBROUWEN MET
RESPECT VOOR DE
NATUUR.**

In onze off-grid brouwerij te Flora Merelbeke maken we gebruik van gezuiverd regenwater en zonne-energie.

WWW.DEWILDEBROUWERS.BE
Hundelgemssteenweg 310
9820 Merelbeke
info@dewildebrouwers.be

VERKOOPPUNTEN 9000
Akker&Ambacht - AD Dok Noord
AD Watersport - Bio-Planet - VERS
De Hopduvel - De Wassende Maan

FIETSTUINIER

Je tuin transformeren in een levendige,
eetbare en ecologische biotoop?

Contacteer ons voor eco-advies,
onderhoud, ontwerp of aanleg van uw
(stads)tuin.

Andreas Meerburg Tel: 0496/ 30 46 82
andreas@fietstuinier.be
fietstuinier.be

Het groen achter de oren

Op de fiets heb ik vaak een diepgaander contact met mijn dochter dan ernaast. Gedreven door pretentie probeerde ik onlangs tijdens zo'n rit een balletje van haar, dat eruit ziet als onze planeet en waaraan ze zeer gehecht is, te koppelen aan de grond onder onze voeten. Ik boekte geen succes. In mijn pogingen er nog iets van te maken, werd mijn uitleg gradueel ingewikkelder, tot ik mezelf had vastgepraat. Voor haar is de wereld nog niet groter dan een zakdoek. En plat. Punt aan de lijn. Dat ze zoveel water niet mag verspillen als ze haar handen wast, omdat dat niet goed is voor onze aardbol, is voor haar dus nonsens.

Uiteraard blijf ik proberen haar wereld te vergroten. Dat is mijn taak. Zo keken we laatst naar de uitgestalde waren in de koeltoeg van de frituur. Kijk, zei ik, mosseltjes. Ze keek naar de glazen pot met oranje bolletjes erin die voor haar net op ooghoogte stond. Ik wees haar op het etiket, waarop je nog kon zien dat er een zwarte schelp rond hoort, en ik hield haar handje vast. Moeder leert kind. Dat zijn diertjes die in de zee leven, zei ik. Ze keek me aan. Eten mensen die dan op? Haar ogen werden groot toen ik daarop bevestigend antwoordde. Maar..., zei ze, maar..., je mág toch geen dieren eten! Daar stond ik met mijn mond vol tanden. Wij niet nee, zei ik, wij eten geen dieren, maar het mag wel, en er zijn mensen die het doen.

Een tijd later waren we op de markt, waar haar aandacht getrokken werd door een vleeskraam. Ik nam haar op de arm, en samen keken we rond. Ik kon lang niet op al haar vragen antwoorden, maar de conclusie was duidelijk. We keken naar een heleboel dode dieren, vooral naar dood varken, dode koe en dode kip. Wie heeft die dan dood gemaakt, mama? Opnieuw wist ik niet wat te zeggen. Hoe leg je zoiets uit aan een vierjarige? Wat vertel je dan? Dat er grote fabrieken zijn met

Het is begonnen

Lisa Marechal

als voornaamste taak het doden van dieren? Dat daar mensen werken? Hoe ver ga je in die uitleg? Probeer je dan duidelijk te maken dat wie die dieren opeet eigenlijk ook aan dat doden meedoet? We kwamen die dag ook voorbij het viskraam.

Het gesprek daar laat zich raden. Ik probeer het vegetarisme niet op te dringen aan mijn kind. Als iemand haar een stukje vlees voorschotelt, steek ik daar geen stokje voor, maar het is sinds ons marktbezoek wel een thema. Mijn opa en oma eten soms vissen, zegt ze, en zo hoop ik stiekem dat ze niet meteen iedereen verkettert die al eens van een diertje snoept. Heel wat moeilijker om uit te leggen blijkt een overstroming, veroorzaakt door te veel beton, te veel indijking en op drie dagen tijd evenveel regen als er normaal in een heel seizoen valt. En dat we daarvoor met z'n allen verantwoordelijk zijn. Ik ben bang. Zoveel menselijk leed, zoveel schade, zo dicht bij ons bed. Het is begonnen, nu ook hier. Naast angst, voel ik ook schaamte. Ons huis staat in brand, en ik bestel éclairs bij de bakker. Wat moet ik mijn kind vertellen op de dag dat ze het allemaal begrijpt? Hoe kan ik me verdedigen wanneer ze vraagt waar mijn verstand zat toen ik besliste moeder te worden?

Voortaan

Voortaan kiezen voor een duurzame levensstijl vraagt om nieuwe gewoontes. We helpen je graag op weg met enkele huis-, tuin- en keukentips. Klein begonnen ...

Huren van de buren met Peerby

Je gaat je huis verbouwen en mist specifiek gereedschap? Je hebt een ongelukje gehad en moet nu snel op zoek naar krukken of een rolstoel? Overweeg je de aankoop van een bakfiets en wil je er graag eerst eentje uitproberen? Of heb je zin in een avondje Xboxen met de vrienden? Beamer nodig voor een film in de tuin? Wil je misschien een weekje eropuit trekken, gaan zeilen of kamperen? Of ben jij meer voor een culinair weekend, compleet met varkensspit en chocoladefontein? Klinkt allemaal heerlijk! Maar... je hebt er wel het juiste materiaal voor nodig. Meestal kost dat veel geld en staat je eenmalige aankoop daarna stof te vergaren op zolder.

Gooi die netel in de ketel!

De meeste mensen kennen de brandnetel als prikkend en lelijk onkruid. Maar versneden en gekookt is deze plant smakelijk, voedzaam en zelfs nuttig tegen ongedierte. Dus trek je handschoenen aan en duik de berm in!

Tip 1 Maak er een stoemp of soep van. De brandnetel is een groente vol eiwitten, vitaminen en mineralen. De toppen en jonge bladeren zijn het meest voedzaam. Voor de stoemp: was en snijd de brandneteltoppen fijn. Kook ze 2 à 4 min tot ze donkergroen kleuren. Schep ze direct door de stoemp of bak ze nog even met ajuin en look. Voor de soep: voeg de versneden brandnetel toe door hem een paar minuten mee te koken.

Tip 2 Al eeuwen wordt brandnetelthee gedronken om zijn geneeskrachtige werking. Giet heet

Waarom kopen als je kunt lenen?

Gelukkig hoeven dit soort activiteiten geen financiële adering te betekenen. Kijk snel op het deelplatform Peerby of een van je burens het toevallig niet te leen of te huur heeft! Het aanbod is indrukwekkend groot. 80% van onze spullen gebruiken we niet meer dan één keer per maand. Is het dan wel nodig om ze aan te kopen? Of bekijk het van de andere kant: als iets in je garage in de weg staat, waarom bied je het niet aan op Peerby? Door spullen te delen, besparen we op grondstoffen, en zo voorkomen we de uitstoot van een heleboel onnodige CO₂. Peerby kreeg niet voor niets een prijs voor circulaire business op het World Economic Forum.

Neem snel een kijkje op peerby.be!

txt_Sanne Jans

water over een handvol brandnetelbladeren en laat tien minuten afgedekt trekken. Zeef de bladeren eruit voordat je de thee drinkt.

Tip 3 Volgens echte brandnetelliefhebbers is de plant erg goed voor je haar. Sommigen menen zelfs dat het werkt tegen roos en vet haar. Laat een handvol versneden brandneteltoppen met 150 ml water en 150 ml appelazijn een half uur zachtjes koken. Spoel je haar ermee na het wassen.

Tip 4 Bioboeren bestrijden bladluizen en ander ongedierte vaak met brandnetelgier. De gier is ook voedzaam voor je planten. Laat een flinke bos brandnetels en wat suiker een paar dagen tot een week trekken in een plastic emmer of ton met koud water. Roer af en toe. Stank en schuim zijn een goed teken. De gier is klaar als het water donker kleurt. Verdun het met water (1 op 10) en besproei je tuin ermee.

txt_Reineke Maschhaupt

Pastasalade in 5 herfstkleuren

Creatief met butternut

kooktijd

skills

Een kleurrijke pastasalade met verse groenten en gefermenteerde tofu. Hou je niet van gefermenteerd, vervang dan door vegan feta of andere soorten tofu.

txt_pix_Veg & Fred voor EVA vzw

Ingrediënten — 4 personen

Pasta

- 240 g farfalle, penne of macaroni
- 100 g gedroogde tomaten
- 50 g rucola
- 400 g butternut
- 2 blokken gefermenteerde tofu (bv. Feto van Taifun)
- 1 rode ui
- olijfolie
- kruiden naar keuze

Dressing

- 1 el lijnzaadolie
- 2 el citroensap
- 1 el verse basilicum, fijn gehakt
- zout en peper naar smaak

Bereiding

- Verwarm de oven voor op 180°C. Snijd de butternut in blokjes van ± 1 cm. Verdeel de blokjes in een ovenvaste schaal met een scheutje olijfolie en de gekozen kruiden, meng goed. Bak gedurende 20 tot 25 minuten.
- Kook de pasta volgens de aanwijzingen op de verpakking en laat afkoelen na het koken. Snijd intussen de gedroogde tomaten fijn, de gefermenteerde tofu in blokjes en de rode ui in plakjes. Bereid de vinaigrette door alle ingrediënten te mengen.
- Zodra alle ingrediënten zijn afgekoeld, meng je ze in een grote slakom - klaar is Kees!

Ontdek meer recepten op evavzw.be

Maak kennis met de nieuwe voorzitter van GMF

Na 3 dolle jaren geeft Elina de GMF-scepter door aan Pieter

Sinds de start van de zomervakantie heeft Gents MilieuFront een nieuwe voorzitter. Pieter Nuytinck nam de fakkel over van Elina Bennetsen, die na meer dan drie jaar als voorzitter de stad Gent heeft ingeruild voor Brussel.

txt_Zjef De Loose pix_Manas Bharadwaj

Elina: 'Toen ik in 2018 zelf de vraag kreeg om voorzitter te worden, heb ik daar twee dagen over nagedacht. Ik had er enorm veel goesting in, maar wist toen al dat er mogelijks een verhuis naar Brussel aankwam. Maar dat hield me niet tegen om er toch voor te gaan. Vorig jaar ben ik dan echt verhuisd. En hoe kun je nu als Brusselaar

nog voorzitter van een Gentse beweging zijn? De afstand is voor mij te groot geworden. Tijd om plaats te maken voor iemand anders dus, en zelf ook opnieuw tijd te hebben voor andere zaken dichterbij huis.'

Hoe verliep de zoektocht naar een nieuwe voorzitter?

Elina: 'We hebben eigenlijk

nooit echt een vacature gepubliceerd. Tot nu toe werd dat altijd overlopen samen met het personeel: wie zit er bij de vrijwilligers en wat zoekt GMF in een voorzitter? Het idee is al gevallen om een bekende Gentenaar te vragen, maar het zijn toch wel intensieve bestuursvergaderingen. Niet dat een bekende Gentenaar dat niet zou willen doen, maar het is toch een ander doel waarvoor je iemand zoekt. In feite zit de voorzitter vooral achter de schermen. En dat is ook een fijne positie: we hoeven helemaal niet het gezicht van GMF te zijn.'

Pieter: 'Het is net krachtig dat GMF zoveel gezichten heeft.'

Elina: 'Inderdaad: zo zie je echt wel dat het een netwerk is.

Uiteindelijk werd ook vanuit dat netwerk de naam van Pieter naar voren geschoven. In het bestuur werd de vraag gesteld: wie is Pieter? Want niet iedereen kende hem. Zelf had ik hem ook nog nooit fysiek ontmoet voordat we hem gevraagd hebben om mij op te volgen.'

Wie is Pieter?

Pieter: 'Ik ben geen echte Gentenaar.'

Elina: 'Ik ook niet!'

Pieter: (lacht) 'Niemand hier is een echte Gentenaar. Nee, ik ben van Eeklo maar ik woon nu in Moscou. Dat is een wijk in Gent, gelukkig. Ik ben 36 en intussen woon ik al zo'n vijftien jaar in Gent. Ik heb twee kleine kindjes en ik werk bij het Rekenhof.'

Hoe ben je bij GMF terechtgekomen?

Pieter: 'Ik ben er vier jaar geleden bij gekomen. Ik was al lid van GMF en elke ochtend nam ik de trein van Gent naar Brussel. Ik ergerde mij verschrikkelijk aan die ongewenste zadelhoesjes: zo van dat overbodig plastic dat al snel zwerfvuil wordt en gore chemicaliën bevat waar je broek van verkleurt. Dus ik dacht: ik mail naar Gents MilieuFront om te zien of wij daar samen niets aan kunnen doen. Ik werd meteen uitgenodigd om eens langs te komen en een mogelijke actie mee uit te werken.'

Elina: 'Je was meteen ingeleid!' (lacht)

Pieter: 'Ja, en zo ben ik dus in de activiteitenwerkgroep beland. We hebben toen de producenten van die hoesjes

aangesproken en ook de stad, want eigenlijk is het verboden om zomaar ongevraagd reclame te hangen aan voertuigen.

Dus hebben we daar afspraken over gemaakt, zodat dat gesanctioneerd kon worden. De eerstvolgende keer dat er nog zadelhoesjes werden gehangen, heeft GMF die er allemaal weer afgehaald: *return to sender*.'

Elina: 'Kijk, dat is wel het hart van GMF hé, zo'n actie. Iedereen die een knalidee heeft, ontvangen wij met open armen. Wij gaan nooit doen alsof we een clubje zijn en ik hoop dat dat ook zo blijft.'

Wat kwam er in je op toen je werd gevraagd om voorzitter te worden?

Pieter: 'Ik heb er wel langer dan twee dagen over nagedacht.'

Elina: 'Ik zat natuurlijk al een jaar in het bestuur hé, dus ik kon al iets meer inschatten wat het inhield.'

Pieter: 'Ik kon wel al terugvallen op mijn bestuurderservaring van bij de scouts en het jeugdwerk. Voor mij was dat een geruststelling, want ik had het gevoel dat ik dat wel kende en kon. En ik had ook wel goesting om iets meer te betekenen voor het GMF. Mijn drive is om de wereld verbeteren. Dat klinkt zweverig, en dat mag ook, maar ik geloof heel erg in de maakbaarheid van de wereld. Dat je dingen kunt veranderen. Je kunt iets zien, je kunt je daarover verontwaardigen, en je kunt er, vanuit die verontwaardiging, iets aan doen.'

Hoe hoop je die drive te kunnen inzetten bij GMF?

Pieter: 'Ik hoop als voorzitter ook op het bestuurlijke niveau mee dingen ten goede te kunnen veranderen. Maar ik hoop dat ik

'Wij gaan nooit doen alsof we een clubje zijn en ik hoop dat dat zo blijft'

ook nog wel hands-on activiteiten kan blijven doen. Onlangs ging ik bijvoorbeeld stickertjes met 'geen reclamedrukwerk' posten bij bussen waar er nog geen hangt. Ik heb dat een paar jaar geleden ook gedaan in de Brugse Poort toen we daar woonden. Als je dan nadien door de straten fietst, dan zie je dat er toch wel wat stickertjes zijn bijgekomen. En als je dan weet dat zo één stickertje 40 kilogram papier per jaar bespaart... Op wijkniveau kun je zo honderden kilo's per jaar uitsparen. Dus ik hoop ook nog wel mijn energie te kunnen stoppen in concrete dingen met impact. Een

HOTA^{CV}
**SAMEN BIO- ECOLOGISCH
(VER)BOUWEN MET HOUT**
WWW.HOTA.BE

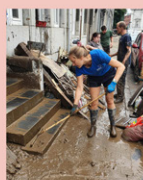
HÉT ADRES VOOR ECO FAIR FASHION

NIEUWE STIJLEN VEJA'S

Ontdek nu de Urca's! Dit vegan model is tijdloos én kan je onder elke outfit dragen.

SUPERGOODS GENT

GOOD VIBES CLUB X RIVER CLEANUP

Sinds kort kan je de punten die je verdiende bij de Good Vibes Club doneren aan River Cleanup, een organisatie die zich wereldwijd inzet voor het proper maken van onze wateren. River Cleanup zet zich deze dagen ook in bij het opruimen na de overstromingen in ons land. River Cleanup kan jouw hulp dus goed gebruiken. Log je in op onze website, ga naar de pagina 'wards' en doneer je punten!

RAY: GEZONDE HAIR & BODYCARE UIT GENT

Leuk nieuws voor de hair & skincarefanaten onder ons, want sinds kort hebben we een nieuw merk in ons assortiment van verzorgingsproducten: Ray! Ray is ontwikkeld door Hilde Nys, een apotheker uit het Gentse. Na veel zoeken en ontwikkelen, met veel aandacht voor feedback van klanten, ontstond Ray: gezonde hair & body care met ingrediënten die goed zijn voor zowel je gezondheid, je huid, als de planeet.

SUPER
GOODS
eco + fair fashion

Brabantdam 63 / Open ma 11-18u, di-za 10-18u / supergoods.be

Ook open op de eerste zondag van de maand!
Bij Supergoods kan je shoppen met je ecocheques.

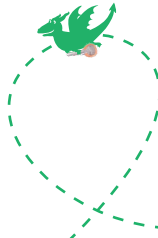
bestuursvergadering heeft natuurlijk ook impact, maar dat is anders. Het geeft misschien nog net meer voldoening om in de straat al die stickertjes te zien hangen dan om terug te keren van een goede vergadering.'

Elina: 'Het is minder rechtstreeks, hé. Voor mij was het door de afstand ook niet meer mogelijk om concrete acties te blijven doen. Dan ben je alleen nog bestuurlijk bezig, maar ik vond dat wel fijn om te doen: dat gaf een fijne dynamiek en een leuke afwisseling met mijn meer inhoudelijke job.'

Pieter: 'Ik vind ook dat we echt een tof bestuur hebben. Allez, of een goed bestuur, want iedereen kan tof zijn, maar het zijn ook gedreven en inhoudelijk sterke mensen, elk met een eigen achtergrond om de ecologische transitie te kunnen maken.'

Elina: 'En niemand zit daar voor zichzelf. We komen veel samen, dus het is erg intensief. En dat maakt ook dat de

'Mijn drive is om de wereld te verbeteren. Dat klinkt zweverig, en dat mag ook'

bestuurders daar niet gewoon komen zitten voor een extra postje, want het blijft een engagement. Niemand blijft langer dan nodig. En dat is gezond omdat er dan turnover is.'

Wat is voor jullie de rol van een voorzitter?

Elina: 'Misschien mag Pieter daar eerst op antwoorden. Ik wil hem niet beïnvloeden.'

Pieter: 'Kijk, ik ga het beeld van smeerolie gebruiken. Niet zo ecologisch misschien, maar eigenlijk hebben organisaties af en toe wat smeerolie nodig zodat de radertjes goed blijven draaien. En dan denk ik dat een voorzitter dat bijvoorbeeld is bij het bestuur, zodat het geheel blijft draaien. Dat is natuurlijk de verantwoordelijkheid van iedereen, maar die moet daar misschien nog net iets meer aandacht voor hebben dan de rest.'

Elina: 'Ik denk dat het inderdaad soms oppikken is wat even uit het oog verloren wordt. En toch ook wel naast het secretariaat de link zijn met het bestuur, samen met Steven als coördinator.'

Pieter: 'Misschien is het ook een taak als voorzitter om ervoor te zorgen dat je wat voeling bewaart met de leden en vrijwilligers. Hoe hoger de boom wordt, hoe belangrijker de wortels. Om een vrijwilligersbeweging te blijven, moeten we blijven vooropstellen dat het aantal leden en het engagement van vrijwilligers behouden blijft.'

Elina: 'Dat het niet alleen een vereniging van personeel is.'

Pieter: 'Ja, want het is niet altijd sneller, maar wel krachtiger om het met zoveel mogelijk vrijwilligers te doen en de Gentenaars aan ons te blijven binden. Dat zal voor mij een aandachtspunt blijven de komende jaren.'

Hoe is de overdracht verlopen?

Pieter: 'De voorbije maanden was ik al bestuurslid, maar Elina bleef voorzitter. Zo heb ik mijn inlooperperiode gehad om het bestuur en de thema's te leren kennen. Na vier online bestuursvergaderingen zijn we vorige week voor het eerst terug fysiek samengekomen.'

Elina: 'En ik was er niet bij, dus ik heb hem meteen in het diepe gesmeten als voorzitter.'

Pieter: 'Ik hoop wel dat ik wat meer de daadkracht van Elina krijg bij vergaderingen, want de tijd heb ik niet kunnen bewaken. Dat is niet altijd gemakkelijk in een groep vol sterke en goeie meningen.'

Elina: 'Maar ja, op een eerste fysieke vergadering... En ja, dat is gewoon durven, want eigenlijk is iedereen wel blij als dat punt dan finaal is afgerond. Mocht ik zelf de voorzitter niet geweest zijn, dan was ik nog de ergste van de hoop, want ik ben zelf ook nogal mondig. Maar ik kon dat ook niet van dag één hoor, ik heb dat moeten leren.'

Pieter: 'Oef!'

Elina: 'Dat komt wel in orde. En je hebt mijn nummer!' (lacht)

Groene leugens

Kathrin Hartmann

Samen ten onder aan greenwashing?

Elk seizoen leest een groep vrijwilligers een boek over duurzaamheid, milieu en klimaat. In de GMF-boekenclub worden deze thema's gefileerd en besproken. Ons verslag voor de Frontaal-lezer!

txt_Michaël Verest pix_Andy Bruyninckx

Onder een stralende lentezon begroette het Coyendanspark de GMF-boekenclub die voor het eerst live samen kon zitten. De stoelen die stad Gent voor de parkbezoeker beschikbaar had gesteld, werden in een kring gezet. Het babbelen begon.

Misdadig groen

Bedrijven verknoeien het voor iedereen. Dat is de boodschap van Kathrin Hartmann in haar boek 'Groene Leugens'. In zes hoofdstukken vertelt ze hoe multinationals hun misdaden greenwashen en waarom wij, westerse consumenten, hun verhaaltjes maar al te graag geloven. Het zevende hoofdstuk is bedoeld als antidote tegen dit kwartaalcijfergeweld.

Roofbouw

Van de olieramp met de Deepwater Horizon in 2010 tot de zelfregulerende farce van duurzame oliepalmlabels: mevrouw Hartmann haalt

tientallen voorbeelden aan van manieren hoe conglomeraten de consument een rad voor de ogen draaien, met medeweten of medewerking van overheden. Af en toe word je als lezer stil van de schaal van dit machts-misbruik, deze roofbouw. Ze schetst een wereld van ons-kent-ons die een spiegel van gedepolitiseerde technologische oplossingen voorhoudt. In die spiegel bewonderen we onszelf maar al te graag, omdat we dan au fond niets aan ons gedrag moeten veranderen.

Buen vivir

De eerste zes hoofdstukken zijn een knap staaltje kwaliteitsjournalistiek. Jammer genoeg geldt dit niet voor het laatste hoofdstuk. Bedoeld als hoopvolle afsluiter na 190 pagina's rampspoed, raakt het niet verder dan een verheerlijking van het Buen Vivir-concept: een samenleving die binnen ecologische grenzen het collectief welzijn centraal

KATHRIN HARTMANN

GROENE LEUGENS

DUURZAAMHEID ALS VERKOOPTRUC

atlas contact

stelt. Niets mis met dit concept, maar het drama van de vorige hoofdstukken snakt naar collectieve, institutionele oplossingen.

Een vraag die bij ons opkwam: is elke duurzame strategie die een bedrijf uitprobeert per definitie greenwashing? The road to hell is paved with good intentions. Zolang de incentive meer verkoop en dus meer groei is, is het zeer moeilijk duurzaam te zijn, los van de eventuele goede bedoelingen van de CEO. Een andere vraag: is 'consumentendemocratie' voldoende? Zijn we overtuigd geraakt van het idee dat ons koopgedrag het stemhokje kan vervangen? Is ook dit geen gedepolitiseerde fantasie?

Good news for people who love bad news

Is het een goed boek? Of beter: is het een boek dat we nu nodig hebben? Indien u verder wil radicaliseren: zeker. Ook voor mensen die nog niet bekend zijn met deze onderwerpen, is het een absolute aanrader. Echter, voor degenen die al meer kennis verworven hebben of die zich op mogelijke oplossingen willen richten, kan het boek een zoveelste slechtnieuwsshow zijn. Maar dat belet ons niet aan de slag te gaan. Slecht nieuws of niet.

Kathrin Hartmann, *Groene Leugens*, duurzaamheid als verkooptruc. 2018, Uitgeverij Atlas Contact, 236 p.

Onze favorieten uit de voorbije edities

Best of 8 jaar Groene Loper

GMF organiseert sinds 2009 het ecologische filmfestival de Groene Loper. Bea en Iris, respectievelijk trekker van het eerste uur en de huidige organisatrice van het filmfestival, selecteerden hun toppers uit de GL-geschiedenis. Een overzicht van inspirerende docu's afgewisseld met kunstige films: genieten!

txt_Bea Merckx, Iris Verschaeve pix_Marie Bockaert

2009 Wall-E & Bee Movie

Ons festival is er ook voor de jongste kijkers! *Wall-E*, een afvalpersrobot, ruikt in zijn eentje afval op de onbewoonbare Aarde, tot hij op een dag Eve ontmoet. In *Bee Movie* besluit Barry Benson, een jonge honingbij, dat de uitbuiting van bijen door mensen moet stoppen! Maar gaandeweg realiseert hij zich dat mens en bij toch beter zouden samenwerken.

2010 Micmacs à Tire-larigot

Kan een satire op de wereldwapenhandel tegelijk een betoverende feelgoodfilm zijn? Laat je op sleeptouw nemen door hoofdpersonage Bazil en oordeel zelf!

2011 Plastic Planet

Een indrukwekkende eye-opener: deze film maakt duidelijk hoe wijdverspreid plastics zijn en welke impact ze hebben op onze planeet en ons lichaam.

2012 Groenten uit Balen

Een film gebaseerd op het gelijknamige boek van Walter Van den Broeck. Balen anno 1971: Germaine is 18 jaar en woont in een arbeidersbuurt. Ze droomt van een ander leven, maar dan breekt er een staking uit in de fabriek van haar vader. Tragikomische kroniek over Vlaamse geschiedenis én actuele thema's.

2016 Demain

Demain is een verhaal van hoop en beperkt zich niet tot de ecologische problematiek. Hoe kunnen gedreven mensen landbouw, energie, economie, democratie én opvoeding heruitvinden? Een inspirerende docu die op ons festival 2x een uitverkochte zaal opleverde!

2017 La Cinquième Saison

Het Vlaamse regisseursduo Peter Brosens en Jessica Woodworth daagt je uit om vanuit een andere hoek naar de relatie tussen mens en natuur te kijken. Een prachtig, conceptueel maar verontrustend kunstwerk.

2018 Albatross

Met *Albatross* presenteert Chris Jordan een krachtige visuele reis naar Midway, een archipel midden in de Stille Oceaan, met albatrossen en plastic vervuiling in de hoofdrollen. De film grijpt je naar de keel, en dat is de bedoeling." Nog steeds gratis te bekijken op www.albatrossthefilm.com/

2019 The Biggest Little Farm

Een koppel probeert even buiten Los Angeles een stuk dor land om te bouwen tot een bloeiende boerderij en zelfregulerend ecosysteem. Een ode aan het idealisme, aan de eindeloze complexiteit van de natuur en de cyclus van het leven.

Straks is het alweer tijd voor editie 2021!

Voor meer info, kijk op gentsmilieufrent.be/groeneloper of blader door naar p. 36-37!

Annelies — 'Wij zijn doeners, geen klagers'

GMF prijst zich gelukkig met de vele sympathisanten die de handen uit de mouwen steken. Voor vrijwilliger Annelies Broeckx werkt het in beide richtingen: "ik heb het gevoel dat GMF mij helpt om persoonlijke ideeën te realiseren."

Hoe ben je bij GMF terechtgekomen? — Gewoon door te googelen. Na mijn studies was ik op zoek naar vrijwilligerswerk. Op de Dag van de Mobiliteit ben ik op de GMF-stand afgestapt en direct lid en vrijwilliger geworden. Sinds 2018 help ik bij de activiteitenwerkgroep. Dat zorgt voor afwisseling met mijn job, waar ik meestal met studie en onderzoek bezig ben. Als geograaf heb ik vooral interesse in de relatie tussen mens en milieu. Ik was met geografische informatiesystemen en toepassingen aan de slag bij een bedrijf, maar besepte dat dit niets voor mij was. Na het schrijven van een doctoraatsvoorstel kon ik starten bij de Universiteit Antwerpen om aan een doctoraat te werken in de context van klimaatadaptatie. Aan de universiteit richt ik me op onderzoek, bij GMF krijg ik de middelen om mijn passie in de praktijk te brengen.

Wat onderzoek je precies? — Ik ben vooral bezig met bovenstroomse landschapsdepressies die vroeger een natuurlijke waterreserve vormden, zoals drooggelegde moerassen. Ons landschap is ingericht om water versneld af te voeren in plaats van te laten infiltreren in de bodem, waardoor de grondwaterreserves zakken. Dit veroorzaakt problemen in tijden van droogte. Er zijn heel wat waterrijke gebieden verdwenen. Bovendien leven we met te veel op een kleine oppervlakte, vandaar de lage waterbeschikbaarheid in België. We moeten water terug ruimte geven in de context van het veranderende klimaat. Algemeen verwachten we in België meer regenbuien in de winter en drogere periodes in de zomer. Ik onderzoek het infiltratiepotentieel van bovenstroomse landschapsdepressies. Zo kunnen we droge periodes in de zomer trachten te overbruggen. We moeten de hydrologische functies van het landschap herstellen. Dat moet leiden tot grondwateraanvulling, betere waterkwaliteit, meer biodiversiteit en minder overstromingen. Dat zijn voordelen van natuurgebaseerde maatregelen, zoals bijvoorbeeld het plaatsen van stuwtees in grachten of het verbeteren van de bodemkwaliteit. Wij onderzoeken het potentieel van deze maatregelen.

**help
mee**

Heb je zin om ook
vrijwilliger te worden?
Laat het ons weten!
info@gentsmilieufont.be

Dat doet me denken aan de onthardingsacties van GMF.

— Ja, ik heb dan ook geholpen bij de ontharding in de Henri Mortierstraat. Hier gaat het specifiek over een stedelijke situatie, in tegenstelling tot mijn onderzoeksproject. Ontharden heeft zeker effect als je het op verschillende plaatsen doet. Maar ik zie het ook als een symbolische actie om bewustwording te creëren. Groene ruimte zorgt voor een aangename omgeving en brengt mensen samen. Ook het wij(k) waterproject is fantastisch! Zelf heb ik enkele lezingen en debatten voor GMF op poten helpen zetten. We hebben al enkele experts een podium gegeven, denk maar aan Dirk Verschuren over de klimaatverandering of Leo Van Broeck over biodiversiteit in de stad. Wat ik goed vind aan GMF is dat het concreet is, niet vaag. Wij zijn doeners, geen klagers. We komen niet enkel op straat om ons ongenoegen te uiten, maar ideeën worden daadwerkelijk opgepikt.

Help je nog bij andere organisaties?

— Ik heb huiswerkbegeleiding gedaan bij vzw Uilenspel. Daar help je kinderen in maatschappelijk kwetsbare gezinnen met onder andere lezen en rekenen. Je hulp maakt echt wel een verschil en het geeft veel voldoening, maar het bleek niet langer te combineren met mijn werk. Bij GMF kan je je naar eigen interesse en beschikbaarheid engageren. Eén keer per week of één keer per jaar, het kan allemaal. Ik ben ooit begonnen met het mee helpen organiseren van atletiekwedstrijden op kleine schaal, ik heb ook geholpen aan de special olympics, ik was in Nepal voor een project met straatkinderen en in Zagreb hielp ik mee in een instelling voor jongeren met een meervoudige mentale en fysieke beperking. Ik heb altijd al willen bijdragen aan een betere maatschappij. Ook met mijn onderzoek wil ik een steentje bijdragen. Het is bovendien plezant om met andere mensen samen te werken en je horizon te verbreden.

Waarom zou iemand vrijwilliger worden bij GMF?

— Je drukt je stempel op een aangename, leefbare omgeving. Je komt in in contact met boeiende mensen, inspirerende projecten en dat allemaal naar eigen interesse! Er is voor elk wat wils: ludieke acties, een kwis, beleidsstudies? Alles kan! De organisatie biedt mij een platform om mensen bewust te maken. We zijn geen hippies met geitenwollensokken en tonen dat je niet in een grot moet wonen om geëngageerd en bewust te leven. GMF is ook een belangrijk deel van mijn band met Gent, ik zou het echt missen als het niet bestaat!

txt_Karel Lauwers pix_Manas Bharadwaj

MEET Jules #19: JULES, DE NIGHTJETTER

sep okt nov

30.09

30.09 Biolandbouw in België: uitdagingen en dromen

— docu en gesprek met bioboer Jarno

Laat je inspireren door de docu *Food for Change*, het verhaal van vrouwen en mannen die een ander voedselmodel uitvinden dat gunstig is voor planeet, natuur en gezondheid. Daarna getuigt de doorwinterde biologische groente- en fruitboer Jarno Claey's over de onzekerheid van het biooerbestaan. Hij vond een geschikt bedrijf in Pittem om over te nemen, maar de investering voor de gebouwen en de landbouwgrond is te groot om alleen te dragen. Voor de aankoop van 2,5 ha landbouwgrond doet hij daarom beroep op De Landgenoten. Tussen pot en pint sluiten we de avond af.

Organisatie door De Landgenoten i.s.m. GMF en andere verenigingen

donderdag 30 september | 19u30 - 21u30

Inschrijven via evert@delandgenoten.be

Parochiezaal Sint-Paulus, Patijntjestraat 27, Gent

29.10 Groene Loper #1 Woman at War

— filmfestival

Leer Halle kennen, een vrouw van in de vijftig met een missie en een opmerkelijk dubbelleven. Enerzijds heeft ze een rustige baan als muzieklerares en dirigent van een koor. Maar in haar vrije tijd is de revolutie in haar losgekomen. Halla doet er alles aan om de vervuilende industrie in IJsland een halt toe te roepen. Ze is een verbeterd milieuoactivist die het maatschappelijk leven ontwricht en de landelijke media bezighoudt. Doelwit is de aluminiumindustrie.

vrijdag 29 oktober | 20u00

€8 voor GMF-leden - €10 voor niet-leden

Sphinx Cinema, St-Michielsshelling 3, Gent

Koop je ticket nu al online!

10.10

10.10 Back to the Climate

— actie

Aan de vooravond van een belangrijke Europese top en de grote klimaatop in Glasgow wil de bredere klimaatbeweging een krachtig signaal geven. Dit is het kantelpunt: laten we alles bij het oude of kiezen we voor een wereld die solidair, duurzaam en eerlijk is? GMF roept haar leden en sympathisanten op om op deze dag mee actie te voeren. In welke vorm dat zal zijn moet nog duidelijk worden. Save the date!

zondag 10 oktober | Brussel

05.11 Groene Loper #2 10 Billion: What's on Your Plate?

— filmfestival

In 2050 zal de bevolking op aarde waarschijnlijk ongeveer 10 miljard mensen bedragen. Op zoek naar een antwoord op de vraag of het mogelijk is om voedsel te voorzien voor de volledige wereldbevolking, gaat regisseur Valentin Thurn op reis naar verschillende plaatsen in de wereld. Een zoektocht naar ecologische en economisch verantwoorde alternatieven, in scherp contrast met de massa-industrie waar het merendeel van ons voedsel nu wordt geproduceerd.

vrijdag 5 november | 20u00

€8 voor GMF-leden - €10 voor niet-leden

Sphinx Cinema, St-Michielsshelling 3, Gent

Koop je ticket nu al online!

OPLOSSING KRUISWOORDRAADSEL VORIGE EDITIE:

1. zwemmen	6. boom
2. frisico	7. lommer
3. zonnecrème	8. fontein
4. ventilator	9. cocktail
5. siësta	→ zonnebril

20.11 Groote Gentsche GMF-quiz

7de editie

We hebben jullie en het quizzen gemist! Hier is hij dan: onze GMF-quiz, alive and kicking! We geven er dit jaar voor de 7de keer een lap op. Kom je quizhartje ophalen met onze ludieke en soms ook moeilijke vragen. Natuurlijk is er ook gewoon veel ambiance, kan je pinten en fruitsapjes pakken en zijn er massa's toffe prijzen te winnen. We quizzen met ploegen van 4 personen. Bedenk alvast je groepsnaam! zaterdag 20 november | 19u30
€20 per ploeg, ter plekke te betalen
Inschrijven via gentsmilieufrent.be
Theaterzaal in Dienstencentrum Ledeborg, Ledeborgplein 30

ontdek
meer

meer activiteiten vind je op
gentsmilieufrent.be/kalender

22.11 Bar Circular

Circular Monday

Op 'Circular Monday', de maandag voor Black Friday, worden circulaire alternatieven over de ganse wereld in de verf gezet. Op die dag geven we jou in Gent de kans om je spullen te laten herstellen op een repair café kan je boeiende workshops te volgen over hoe je bv. de levensduur van je smartphone kan verlengen. Volg de meest recente ontwikkelingen via social media en op gentsmilieufrent.be!

I.s.m. Catapa, Avansa, Bos+,
De Transformisten en Gent Fair Trade
maandag 22 november
Locatie nog te bepalen

23.11 Groene Loper #3 Passion: Zwischen Revolte und Resignation

filmfestival

In de jaren '70 stond filmmaker Christian Labhart nog in een zelfgebreide trui te demonstreren tegen kernenergie. Vandaag kijkt hij, inmiddels getrouwd en vader, terug op het activisme van toen. Een indrukwekkend muzikaal essay over het verlies aan verbondenheid en idealisme. De *Matthäus Passie* van Bach, gebracht door het Gentse Collegium Vocale, is de perfecte soundtrack voor deze intieme film. *Engels ondertiteld.*
dinsdag 23 november | 20u00
€8 voor GMF-leden - €10 voor niet-leden
Sphinx Cinema, St-Michielselling 3, Gent
Koop je ticket nu al online!

20.10

29.10

30.11 Groene Loper #4 La Vie d'une Petite Culotte et de Celles Qui la Fabriquent

filmfestival

Kijk mee over de schouders van mensen in de keten van de textielindustrie. De productie van een onderbroek vertelt het verhaal van Yulduz, een boer uit Oezbeekse katoenvelden die niet kan opkomen voor zichzelf; Janaki, een jonge weefster die de schoolbank inruilt voor de fabriek; Mythili, een verfstjer in India die droomt van het moederschap; Risma, een activiste uit Indonesië en Pascale, die een kleine kledingwinkel runt in België (en mama van de regisseuse is).
Na de film is er een Q&A met Stéfanne Prijot, maakster van de documentaire.
dinsdag 30 november | 20u00
€8 voor GMF-leden - €10 voor niet-leden
Sphinx Cinema, St-Michielselling 3, Gent
Koop je ticket nu al online!

22.11

30.11

Macharius-Heirnis vergroent: Buurtwerk, buren en Geveltuinbrigade in actie! #klimaatadaptatie

Big Jump 2021 in Gent was de grootste van het land met meer dan 100 springers voor proper,

biodivers en open (zwem)water in de stad! #bigjump #2021 #properwater

Get the bigger picture!

GMF & Natuurpunt vullen insectenhotels #biodiversiteit #samenwerken #DIY

Inspirerende DIY Zero Waste workshops deze zomer in Bar Bricolage #samenwerking

volg ons

👍 gentsmilieufrent-GMF
📱 @gentsmilieufrent
#gentsmilieufrent

Waar konden we ons project Wijk(w)water beter afsluiten dan in een kerk? #hemelwater

Romantiek op onze gevelbank #dampuurte #gevelbank

Jong geleerd is... #vuilvissen #dokano #vzw #minderafval

Experimenteren met paletten #creatief #materiaalrecupereren

Gents Milieu Front

COLOFON

Frontaal is het driemaandelijks tijdschrift van Gents MilieuFront vzw (GMF)

Jaargang 24_nr. 3
herfst 2021

verantwoordelijke uitgever
Pieter Nuytincx
Dampoortstraat 81
9000 Gent

redactie
Elina Bennetsen, Sanne Jans, Iris Verschaeve, An Van Hemeldonck, Eva Van Eenoo, Rik Verschuere, Marie-Paule Lenoir, Zjef De Loose, Griet Mortier, Lisa Marechal, Anke Desagher, Veerle Vercrucy, Karel Lauwers, Reineke Maschhaupt, Michaël Verest, Thijs Michiels, Karolien Van Den Bossche, Eva Dessers Sarah Lallemand, Judith Hoogewijs, Janne Delagrangé en Sabine Huyghe

grafisch concept
Marlies Nachtergaele

lay-out
Shauni Celis
Marian Vandenbussche
Eline Vanheusden
Andy Bruyninckx

fotografie — illustraties
Vermeld bij artikel.
Cover: Marian Vandenbussche
— Huisfotografen:
Noor Van Weverberg, Manas Bharadwaj en Dennis Licht
— Huisillustratoren:
Britta Bolte, Marie Bockaert en Andy Bruyninckx

contact redactie
frontaal@gentsmilieufont.be

copyright
Overname van artikels wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

drukwerk
Graphius, Gent

Gedrukt op 100% kringlooppapier met inkt op vegetale basis en solventvrij.

De Vlaamse overheid en Stad Gent erkennen en steunen GMF.

over ons

Gents MilieuFront (GMF) is een politiek onafhankelijke milieuvereniging die actief is in Gent en omgeving.

We willen mee vorm geven aan een samenleving waarin 'duurzaam' altijd de logische, natuurlijke keuze is, op alle niveaus. Om dit te bereiken richten we ons tot lokale overheden, inwoners en organisaties in de regio via beleidswerk, sensibilisering, adviesverlening en acties. Vrijwilligers zijn het kloppend hart van onze vereniging. We leggen ons toe op stedelijke thema's zoals afval, energie, mobiliteit en klimaat. MilieuAdviesWinkel (MAW) is het servicepunt duurzaam bouwen en renoveren van GMF.

word lid

Word je lid, dan help je ons om nog meer acties te ondernemen en zwaarder te wegen op het Gentse milieubeleid.

Je bent al lid vanaf 5 euro per jaar! Dit doe je makkelijk en snel via het domiciliëringsformulier op de website. Wens je een gezinslidmaatschap, dan stort je 12,5 euro. Elk GMF-lid heeft recht op kortingen in een twintigtal duurzame Gentse handelszaken. Originele cadeautip? Schenk een lidmaatschap!

doe mee

GMF bestaat dankzij de inzet van een groep enthousiaste vrijwilligers.

Hands-on organisators, dossiervreters of praktische enthousiastelingen: iedereen is welkom! Stuur een e-mail naar info@gentsmilieufont.be en je zal uitgenodigd worden voor een kennismakingsgesprek.

steun ons

Steun GMF met een gift, dan kan nu (tijdelijk) met 60% belastingvermindering! De Vlaamse Overheid voorziet deze verhoogde belastingvermindering in 2020 voor erkende vzw's als GMF in (moeilijker) corona-tijden. Stort een bedrag op rekening BE19 8939 4405 6912. Vermeld in de mededeling 'Gift'. Alle giften vanaf €40 op jaarbasis zijn fiscaal aftrekbaar. Giften hoger dan 40 euro zijn natuurlijk ook welkom. Merci!

vind ons

Secretariaat GMF
Dampoortstraat 81
9000 Gent — T 09 430 03 90
info@gentsmilieufont.be
www.gentsmilieufont.be
Steven Geirnaert, Iris Verschaeve, Thijs Michiels en Steffi Boelens

Openingsuren
Open van maandag tot vrijdag.
9u - 12u30 | 13u - 17u

MilieuAdviesWinkel (MAW)
Wil je bouwadvies? Maak dan eerst een afspraak. — T 09 430 03 91
info@milieuvadviswinkel.be
www.milieuvadviswinkel.be
Stefaan Claey, Veerle Vercrucy, Bieke Vanherrewege en Wim Crepain

Inspirerende verhalen
in het hartje van Gent

9E EDITIE

Groene loper

ECOLOGISCH FILMFESTIVAL
VAN GENTS MILIEUFRONT

VR 29 OKT >
> DI 30 NOV

SPHINX

Programmatie beschikbaar op
gentsmilieufront.be/groeneloper

Frontaal

Gents
Milieu
Front

driemaandelijks magazine van Gents MilieuFront
jaargang 24 – 3de trimester 2021
v.u. Pieter Nuytinck, Dampoortstraat 81, 9000 Gent

P806132
afgiftekantoor
9000 Gent 1

PB-PP
BELGIE(N)-BELGIQUE